

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆԱԳՐՔՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 2003 թվականի ապրիլի 18-ի Քրեական օրենսգրքի (այսուհետ՝ Օրենսգիրք) 264-րդ հոդվածի 1-ին և 2-րդ մասերը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ.

«Հոդված 264. Պատմության և մշակույթի հուշարձաններ ոչնչացնելը կամ վնասելը

1. Պետության պահպանության տակ գտնվող պատմության, մշակույթի հուշարձանները, ինչպես նաև պատմական կամ մշակութային առանձնակի արժեք ունեցող առարկաները, **արխիվային կամ այլ** փաստաթղթերը ոչնչացնելը, վնասելը, **կեղծելը կամ աղավաղելը՝**

պատժվում է տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի երկուհարյուրապատիկից հինգհարյուրապատիկի չափով, կամ կալանքով՝ առավելագույնը երկու ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը հինգ տարի ժամկետով:

2. Նույն արարքները, որոնք կատարվել են առանձնակի արժեք ունեցող օբյեկտների կամ հուշարձանների, **կամ առանձնապես արժեքավոր արխիվային փաստաթղթի կամ Հայաստանի Հանրապետության մշակութային ժառանգություն կամ հարստություն համարվող արժեքների (օբյեկտների, տեղեկությունների տվյալների) նկատմամբ՝**

պատժվում են տուգանքով՝ նվազագույն աշխատավարձի երեքհարյուրապատիկից հինգհարյուրապատիկի չափով, կամ կալանքով՝ մեկից երեք ամիս ժամկետով, կամ ազատազրկմամբ՝ առավելագույնը հինգ տարի ժամկետով:»:

Հոդված 2. Օրենսգրքի 314-րդ հոդվածի 1-ին մասի առաջին պարբերությունը շարադրել հետևյալ խմբագրությամբ՝

«1. Պաշտոնատար անձի կողմից շահադիտական նպատակով կամ անձնական այլ դրդումներով կամ խմբային շահերից ելնելով՝ պաշտոնական, **արխիվային** և փաստաթղթերում ակնհայտ կեղծ տեղեկություններ կամ գրառումներ մտցնելը, կեղծում, քերվածք կամ այլ թվական գրառումներ կամ փոփոխություններ կատարելը, կեղծ փաստաթղթեր կամ տեղեկություններ (տվյալներ) կազմելը կամ հանձնելը, **ինչպես նաև տվյալները աղավաղելը կամ առանց հիմնավոր փաստերի հրապարակելը**»:

Հոդված 3. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակմանը հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԻՄՆԱԿՈՐՈՒՄ

«ՀՀ ՔՐԵԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԱԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ» ՀՀ ՕՐԵՆՔԻ ՆԱԽԱԳԻԾԸ ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒ ԱՆՀՐԱԺԵՇՏՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

«ՀՀ քրեական օրենսգրքում փոփոխություններ կատարելու մասին» ՀՀ օրենքի նախագիծն ընդունելու անհրաժեշտությունը պայմանավորված է հայ և համաշխարհային պատմամշակութային ժառանգության պահպանման, դրանք առանց կեղծիքների ու ավաղավույնների տարածման, օգտագործման, ինչպես նաև տեղեկատվական ժառանգականությունը սերունդներին անվնաս փոխանցելու պարտավորությամբ:

Օրենսդրական նախաձեռնության համար հիմք է հանդիսացել ՄԱԿ-ի «Մշակութային ինքնարտահայտման ձևերի բազմազանության պաշտպանության և խրախուսման մասին» կոնվենցիայի դրույթներն առավել արդյունավետությամբ կիրառելու, ինչպես նաև նյութական և ոչ նյութական մշակութային արժեքների նկատմամբ օրենսդրությամբ սահմանված, սակայն դեռևս չկարգավորված վերահսկողության ու պատժելիության հիմքերը սահմանելու նախապայմանը:

Մասնավորապես, համաձայն ՀՀ «Մշակութային օրենսդրության հիմունքների մասին» ՀՀ օրենքի 30-րդ հոդվածի՝ «Մշակութային օրենսդրությունը խախտելու համար պատասխանատվություն սահմանվում է օրենքով սահմանված կարգով:»,

«Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածի համաձայն՝ «Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» օրենքի պահանջները խախտողները Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով կրում են պատասխանատվություն:»,

Իսկ «Արխիվային գործի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածով՝ «Իրավաբանական և ֆիզիկական անձինք արխիվային գործի մասին Հայաստանի

Հանրապետության օրենսդրությունը խախտելու համար կրում են օրենքով սահմանված պատասխանատվություն:»։ Սակայն նշված դրույթներից բխող օրենսդրական կարգավորումները կամ չեն սահմանված կամ բավարար չեն ՀՀ մշակութային ժառանգություն և հարստություն համարվող արժեքները ոչնչացումից, աղավաղումից, կեղծումներից պաշտպանելու համար:

Օրենսդրական նախաձեռնությունը քրեորեն պատժելի է դարձնում արխիվային նյութերի կեղծարարությունը, հորինված մեկնաբանությունները և փաստերի աղավաղումը, որը կարող է կանխել և վերահսկելի դարձնել պաշտոնական, տեղեկատվական, մշակութային և գիտական շրջանակներում նման դրսևորումները:

Նախագծում կարևորվել է քրեորեն պատժելի են համարվել.

- 1) **առանձնապես արժեքավոր արխիվային փաստաթղթերը**¹, որոնք համարվում են պատմամշակութային կամ գիտական արժեք, պետության և հասարակության համար հատուկ կարևորություն ունեցող արխիվային փաստաթղթերը, որոնց համար Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը սահմանում է հաշվառման, պահպանության և օգտագործման հատուկ պայմաններ,
- 2) **Հայաստանի Հանրապետության մշակութային ժառանգություն**² համարվող արժեքները, ինչպիսիք համարվում են անցյալում ստեղծված մշակութային արժեքների ամբողջությունը, որը Հայաստանի Հանրապետության և հայ ժողովրդի մշակութային ինքնության պահպանման ու զարգացման, համաշխարհային քաղաքակրթության մեջ ներդրման համար հնագիտական, ճարտարապետական, պատմական, գեղագիտական կամ սոցիալ-մշակութային հայեցակետից ունի կարևոր նշանակություն.
- 3) **Հայաստանի Հանրապետության մշակութային հարստություն**³ համարվող արժեքները, որը մշակութային արժեքների ամբողջություն է (այդ թվում՝ մշակութային ժառանգության օբյեկտներ) և հայ ժողովրդի համար ունի ազգային նշանակություն.

Օրենքի նախագծի մշակման ընթացքում հեղինակային խումբը ոչ միայն ուսումնասիրել է առկա օրենսդրական դաշտը և միջազգային կարգավորումները, այլ խորհրդակցել են իրավաբանական գիտությունների դոկտոր, պրոֆեսոր Գևորգ Դանիելյանի և ՀՀ Աժ պետա-իրավական հարցերի մշտական հանձնաժողովի մասնագետների հետ:

¹ Տես «Արխիվային գործի մասին» օրենք, հոդված 3-րդ, կետ 6-րդ

² Տես Մշակութային օրենսդրության հիմունքների մասին օրենք, հոդված 6, 1-ին մաս, պարբ. 9-րդ, ինչպես նաև Ոչ նյութական մշակութային ժառանգության մասին» ՀՀ օրենք հոդված 3-րդ, կետ 1-ին

³ Տես Մշակութային օրենսդրության հիմունքների մասին օրենք, հոդված 6, 1-ին մաս, պարբ. 10-րդ